

DÉLMAGYARORSZÁG

SZEGED: Szerkesztőség: Somogyi ucca 22. I. em. Telefon: 13-33. - Kiadóhivatal: Könyvtár és jegyiroda: Aradi ucca 8. Telefon: 306. - Nyomda: Löw Ipoly ucca 19. Telefon: 16-34. « » « » « »

Péntek, 1929 június 14
000 132
V. évfolyam 124. szám

MAKÓ: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Uri ucca 6. Telefon: 151. szám. « » « » « »
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Szerkesztőség és kiadóhivatal: Andrássy ucca 25. Telefon: 49. szám. « » « » « » « »

Előfizetési ára havonta 3-20 vidéken és a fővárosban 3-50, külföldön 6-40 pengő. Egyes szám 16, vasár- és ünnepnap 24 fillér

A városi üzemekprobléma mája

A belső részeiben átalakuló, a körtöltésen kívül pedig vályogfalakkal megdagadó Nagy-Szeged minden polgára hovatovább kezd érezni a kultuszminiszter legutóbbi megállapításának igazságát, hogy a középvárosból nagyvárossá való áttejődés olyan terhekkel van összekötve, amelyeknek előteremtése nehéz feladatokat elé állítja a várost mint erkölcsi testületet, de egyúttal a városnak minden adófizető polgárát is. Függetlenül az egyetem ügyétől egyre parancsolóbb módon követelnek megoldást és rendezést az olyan kérdések, mint az uccaburkolás, közvilágítás, csatornázás és közúti közlekedés, amelyek az igazi városi jelleg előfeltételei s amelyek nélkül igazi városi élet el sem képzelhető. Ezek az igazi városi feladatok, amelyek csak az összesség kezében, a város egész közönségének tulajdonát képző üzemekkel valósíthatók meg sikeresen. Amennyire nem való, hogy a városok borbély- vagy szabóműhelyeket tartsanak fenn saját alkalmazottaik javára és az adófizetők károsodására, annyira alapvető tétele minden céltudatos várospolitikának, hogy ezeket az igazi városi üzemeket, mielőtt a jogi lehetőség bekövetkezik, a város saját kezelésbe vegye át.

Itt ütközik össze az extenzív várospolitika, amely örül a különböző városi nagyságokról elnevezett telepek szaporodásának, az intenzív városfejlesztés gondolatával. Szeged már a rekonstrukció idejéről kezdve az a köpönyeg volt, amelyet tulajdonra szabtak viselőjének testéhez képest. Akkor ez nem volt baj, mert a körutakkal és sugárutakkal megadott keretek európai módon voltak lefektetve a jövőre Nagy-Szeged számára. Megvolt azonban adva a következő ötven-száz esztendő feladata is: ezeknek a kereteknek városi tartalommal való betöltése. Falvakat ragasztani az amúgy is tulajdon város testéhez addig, amíg üres telkek százai vannak a Belvárosban és kerítések szegélyezik helyenkint még a legbelső részek uccáit is, nem eredményezhet mást, mint az aránytalanság növekedését a megvalósítandó feladatok és rendelkezésre álló eszközök között. Mert ne áltassa magát senki azzal, hogy ezek a telepek hűséges és igénytelen kolóniái lesznek a városnak és belenyugszanak abba, hogy a kilencediktől hatodik fizetési osztályig besorozott prokonzulok és kvestorok nélkülük hozott határozatokkal igazgassák őket. Ott is ki fognak emelkedni a külvárosrendező néptribunok, — aminthogy az előjelek már megvannak — és követelni fognak maguknak kutat, iskolát, óvodát, templomot, orvost, közvilágítást, utat és közlekedést, szóval mindazt, amit ma még a körtöltésen belüli város sem élvez a maga teljességében.

Távolabbi vonatkozásban mindezek a kérdések aktualitást váltak ma, mikor összeül a vízmeletparaszti bizottság, amely a polgármesternek a közgyűlésen tett kijelentése szerint foglalkozni fog a gázgyár és villanytelep kérdésének egész komplexumával. Kétségtelen ugyanis, hogy ha néhány esztendő múltával megtörténik a gázgyár és villanytelep birtokbavétele, akkor a városi tulajdonban és kezelésben levő közvilágítási üzemmel szemben egyszerre jelentkezni fognak mindazok a ki-

vánalmak, amelyeket ma még lemersékel az a tudat, hogy a fogyasztók egy magánvállalattal állanak szemben, amelynek létesítményeit meg is kell fizetni. Akkor a külvárosrendező nagybizottságok bizonyára taktikát változtatnak és nem abból kovácsolnak politikai tőkét maguknak, ha néhány uccában lámpákat helyeznek el a város pénzén, hanem követelni fogják, hogy a város, amely megengedte a telepek létesítését, gondoskodjék a városi üzemek hálózatának rájuk való kiterjesztéséről is.

Ezzel a lehetőséggel kell számolni már ma, mikor tárgyalni kezdik a gáz- és villanytelep jövőre sorsának kérdését. Ez a kérdés pedig, függetlenül még a néhány év múlva kétségtelenül előtérbe nyomuló általános várospolitikai problémáktól is, sok körtekintést és óvatosságot követel meg, nehogy elhamarkodott lépések helyrehozhatatlanul káros következményeket vonjanak maguk után. Azt mondják, hogy az ugynevezett gázgyári szerződés rossz a város szempontjából. Igaz lehet, de azokat, akik annak idején megkötötték, mégsem lehet feltétlenül hibáztatni érte, mert akkoriban még a villany luxus- és különlegességi világításnak számított, amelynek fejlődési perspektívái nem ismerték és így inkább a gázvilágításra fektették a súlyt. A lefolyt évtizedek óriási eltolódást eredményeztek a villany felé a szerződő felek közül az üzem javára és a város hátrányára. Ez teszi érthetővé azt a mozgalmat, amely a megváltási jog felfeledése alkalmával megnyilatkozott abban az irányban, hogy a város vegye a gyárat rögtön a birtokába. Jogilag ez a kívánság nem bizonyult

megvalósíthatónak, mert tulságos közel voltunk a háború nehéz éveinek, melyeknek rossz üzleteredményeiért a kivételes hatalom alapján kibocsájtott kormányrendeletek kárpótlást akartak nyújtani úgy ennek a gyárnak, mint a többi hasonló helyzetben levő üzemeknek. Abban a mértékben azonban, amint a háborútól távolodunk és egy hosszú 35 éves koncesszió egész periódusának elbírálása alapján fog a kérdés eldöntésre kerülni, nő annak a valószínűsége és majdnem bizonyossága, hogy a háramlás elé nem lehet komoly akadályokat gördíteni. És éppen ezért kár volna ma az olyan természetű tervekkel is foglalkozni, hogy esetleg bizonyos közös formák előtérbe tolásával, vagy megváltási összegnek megállapításával nem juthatna-e a város már a háramlási idő bekövetkezése előtt a gázgyár és villanytelep birtokába.

Ennek az álláspontnak a megindokolása nagyon egyszerű. A közvilágítást egész természetesen arra predesztinálja, hogy városi üzem legyen belőle. Ezt semmiféle formában elaludni nem szabad. Viszont ma, a legkedvezőtlenebb viszonyok között megváltani a gázgyárat, üres szólam, amely megvalósíthatatlan pénzügyi tranzakció elé állítaná a várost. Ma az egyetlen lehetséges álláspont: barátságos uton egyezkedni az árakat illetően, egyebekben pedig bevárni a háramlási időpontjának beálltát és akkor alkudozás nélkül érvényesíteni a város szerződéses jogait. Csakis ez illik bele abba a keretbe, amelyet a városi üzemek politikája szempontjából fel kell állítanunk. Its.

Andrássy Gyula koporsóját Polgárdiba szállították

A beszentelési szeriartást a hercegprimás végezte

Budapest, június 13. Tegnap este óta palotájának vörös szalonjában áll Andrássy Gyula gróf ravatala. Ma délelőtt bucsuzott el Andrássy családja a halottól, azután ráborították a koporsó fedelét Andrássy holttestére és beforrasztották a kettős érckoporsót. Ezután megkezdődött a közönség részvétlátogatása. A koszorúknak és virágoknak egész erdejét halmozták fel a ravatal körül. A koszorúk közül kiválik a főváros nagy cserfa koszorúja, melyet diszpolgárának küldött Budapest közönsége. Zita királyné hatalmas zöld babér koszorút küldött a szalagon a következő felirattal: *Zita és Ottó*.

Fél 3 óra tájban már gyülekeznek a gyászszertartásra az előkelő közönség. Megérkezik Karácsonyi Jenő gróf feleségével, tábornokok, magasrangú katonatisztek diszöltözetben. Félháromkor jön Lukachich Géza tábornok. Mély gyászba öltözött hölgyek jönnek ezután. A Nők Szentkoronaszövetségének küldöttsége.

Közben újabb sürgönyöket hoznak. Seipel volt osztrák kancellár küldött részvétlátogatást, továbbá Bismarck Ottó herceg.

Háromnegyed 3-kor már csaknem teljesen megtelt suttogva beszélgető látogatókkal a hatalmas ravatalozó szoba. Jön Beniczky Ödön, majd Rubinek István, Pesthy Pál, utána Bárczy István, Hadik János gróf, Károlyi Imre

gróf. Egyedül jön csakettben, kezében cilingerrel Friedrich István. A régi országgyűlés tagjai is nagyszámban jöttek el a nagy politikai temetésére.

Steiner Ferenc és Bernáth István volt országgyűlési képviselők, majd Gratz Gusztáv, Andrássy Károly, Henz Károly, Hegedűs Lőránt, Lukács György volt kultuszminiszter, Sigray Antal gróf, Némethy Károly valóságos belső titkos tanácsos, Teleki Tibor gróf és Teleki József gróf. Már 5-6 perccel múlt háromnegyed 3, mikor Scitovszky Béla belügyminiszter is megérkezik.

Fekete miseruhába öltözött kapucinus barátok sorakoznak fel a kapualjban. Mikes János gróf püspök érkezik ezután, majd pedig Ripka Ferenc főpolgármester és Sipőcz Jenő polgármester vezetésével a fővárosi törvényhatósági bizottságának küldöttsége.

Most jönnek a kormány tagjai. Először Wekerle Sándor pénzügyminiszter, majd pedig Vass József miniszterelnökhelyettes érkezik Karajidh Jenővel együtt.

Együtt érkezik Wlassics Gyula báró, a felsőház elnöke és Puky Endre, a képviselőház alelnöke. Közvetlen utánuk pedig Kálay Tibor. Három óra előtt pár perccel József főherceg autója áll meg a palota előtt. Előbb Augusta főhercegné, majd pedig József